

A stylized map of Latvia is shown in a dark red color. A white horizontal band runs across the center of the map. Inside this band, the text "Daudz laimes, Latvija!" is written in a large, bold, black font. Below this, in a smaller, white font, is the text "18.novembris – Latvijas valsts dzimšanas diena".

Daudz laimes, Latvija!

18.novembris – Latvijas valsts dzimšanas diena

18. novembris

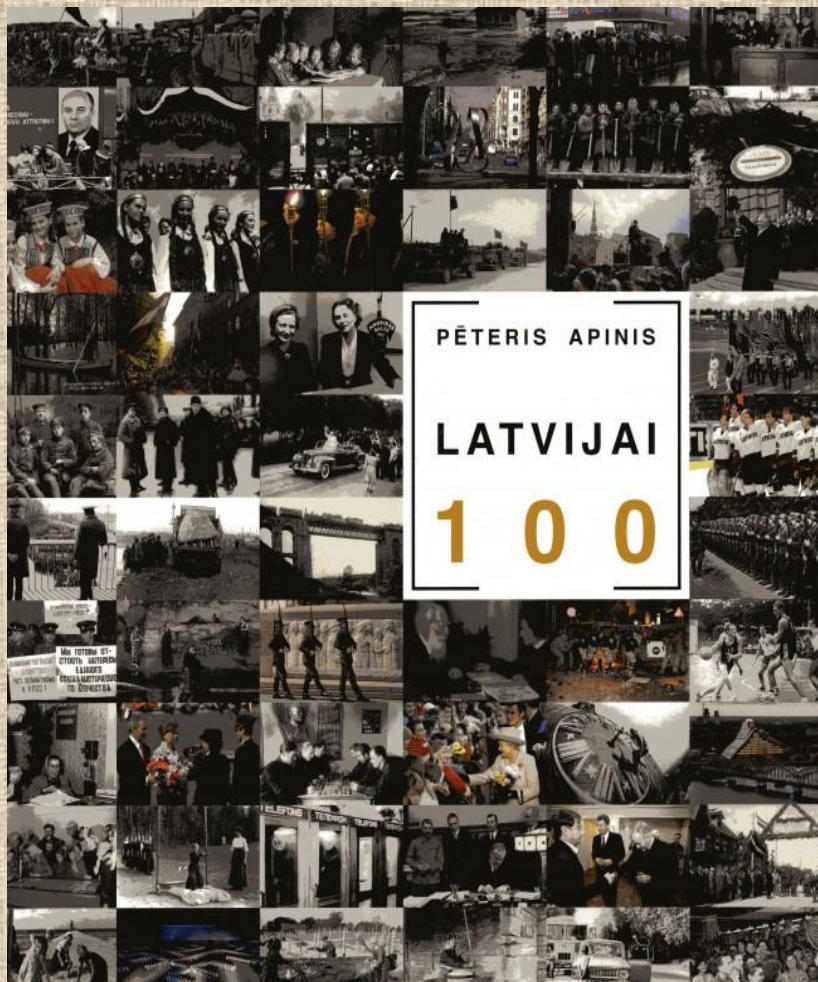
grāmatās, periodikā, interneta resursos

Turi Latviju
dziļi ieslēgtu savā sirdī.
Turi to kā lielāko dārgumu,
ko nedrīkst pazaudēt,
Jo zaudējis Latviju,
tu zudīsi pats!

/J. Jaunsudrabiņš/

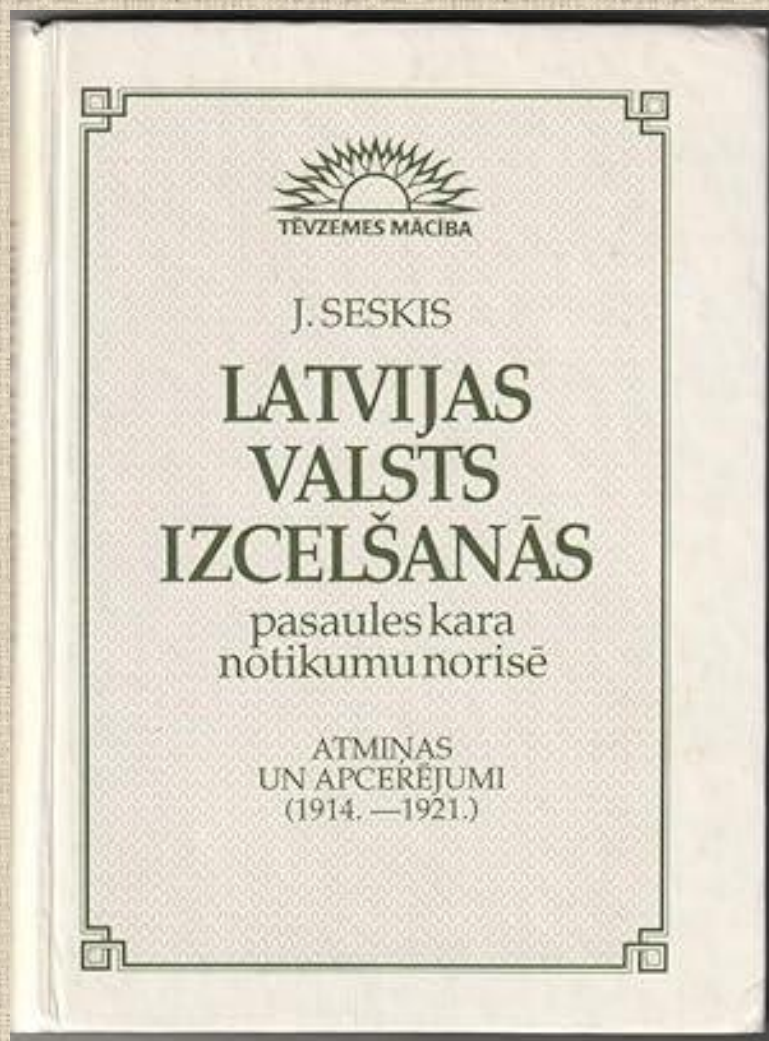
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Apinis, Pēteris. Latvijai 100 :** Latvijas valsts simtgadu vēstures brīvs pārstāsts un vizualizācija fotogrāfijās un mākslas darbos / Pēteris Apinis, māksl. Gunārs Sietiņš ; red.: Jānis Loja, Guntis Feldmaņis ... [u.c.] ; konsult.: Juris Ciganovs (vēsture), Anita Vanaga (māksla). - Rīga : Medicīnas apgāds, [2018]. - Jelgava : Jelgavas tipogrāfija. , ©2018. "Grāmatas tapšanā ar iesūtītiem fotoattēliem piedalījušies vairāk nekā 1000 Latvijas iedzīvotāju, fotogrāfu un latviešu visā pasaulē, kas sastādītāja un izdevēja ieskatā ir šīs grāmatas līdzautori"

ISBN 9789934573064

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Sesks, J. Latvijas valsts izcelšanās pasaules kara notikumu norisē : Atmiņas un apcerējumi (1914. - 1921.) / J. Seskis ; [Elmāra Pelkava priekšv., 3.lpp.]. - Atkārt. 1937. g. izd. - Rīga : Balta, [1991]. (Tēvzemes mācība).**

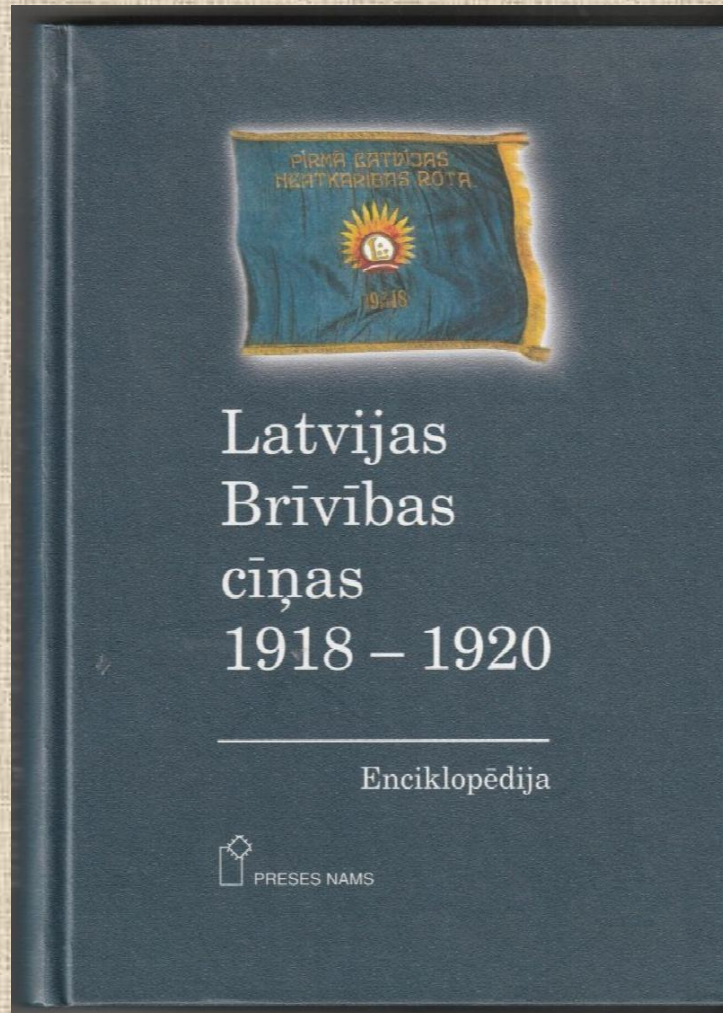
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Latvija - Likteņa gaitās (9000 B.C.- 2007 A.D.)** : vēsturisks apskats par dzīvi, kā tā veidojās gadu tūkstošos, tuvāk apskatot iepriekšējo traģisko gadu simteni / redkol. E.Smalkais, J.Vējiņš ; vāku veidoja Andris Laucis. - 2. papild. izd. - Rīga : Preses nams, 2007.

ISBN 9789984994819

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Latvijas Brīvības cīņas, 1918-1920**
: encikl. / atb. red. Inta Pētersone ; lit. red. Mirdza Gulbe ; redkol.: Ainārs Bambals, Valdis Bērziņš, Aivars Pētersons ; priekšv., 5.-9.lpp., aut. Inta Pētersone ; kartogr.: Lauma Asare, Gaidīte Birziņa, Astrīda Kursiete, Mirdza Reča, Rita Saurova ; il. aut.: Leons Balodis, Gunārs Birkmanis, Ligita Ievina, Pēteris Korsaks, Andris Laiva, Aivars Lode, Inta Pētersone, Mārtiņš Salna, Anita Vidzidska, Arvīds Vītols ; māksl. Arvīds Vītols. - Rīga : Preses nams, 1999 .Šis ir pirmais enciklopēdiskais izdevums par Latvijas brīvvalsts nodibināšanu un tās nosargāšanu, ietverot arī sabiedriski politiskās, kultūras un mākslas dzīves. Enciklopēdija paredzēta vēstures speciālistiem, pasniedzējiem, skolotājiem, studentiem, kursantiem, skolu jaunatnei un interesentiem.

ISBN 9984003957

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Nacionālā enciklopēdija Latvija** / galvenais redaktors Valters Ščerbinskis ; redaktore: Anda Feščenko, Ilze Fogeļe, Ieva Heimane [un vēl 3 redaktori] ; dizainere Anna Aizsilniece ; personu rādītāja veidotāja Elita Egle ; konsultants Valdis Veilands. - Rīga : Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2018. - Jelgava : Jelgavas tipogrāfija. , ©2018. Nacionālās enciklopēdijas sējums "Latvija" iekārtots tematiski un tas izceļ plašu faktoloģisko pārskatu par valsti pēc neatkarības atjaunošanas. Izdevuma saturu veido šādas sadaļas: vispārīgās ziņas par valsti, vēsture, daba, kultūra, izglītība, zinātne, valsts iekārta un pārvalde, demogrāfija, tautsaimniecība, veselība, sociālā aizsardzība, komunikācija, grāmatniecība un poligrāfija, reliģija un baznīca, sports, kā arī pielikumi. Enciklopēdijai ir vairāk nekā 250 šķirklju un vairāk nekā 1000 ilustrāciju (kartes, fotouzņēmumi, gleznu reprodukcijas, diagrammas, tabulas). Latvija.

ISBN 9789984850610

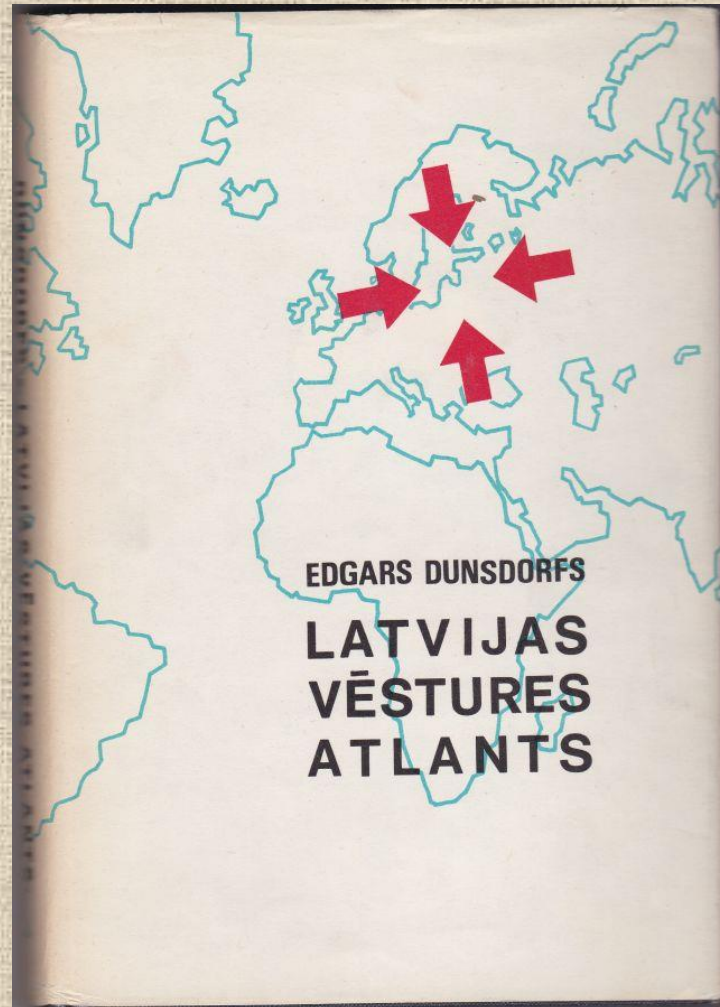
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Skangale, Lilija. Latvijas valsts svētku, atceres un atzīmējamās dienas** / Lilija Skangale ; red. Leo Skulte ; vāku noform. Eduards Groševs ; izmantots V. Rīdzenieka foto. - 3., papild. izd. - Rīga : Zvaigzne ABC, 2008 (a/s "Poligrāfists").L. Skangales grāmatā ievietotie svētku un atceres dienu apraksti sakārtoti kalendāra secībā. Doti apraksti par Latvijas valsts karoga, ģerboņa un himnas vēsturi, kā arī likums "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām". Grāmata adresēta gan skolēniem, gan pieaugušajiem, lai ikviens atcerētos Latvijas vēstures svarīgākos notikumus un vienmēr zinātu, kam par godu noteiktās dienās plīvo karogi. 2. izdevums iznāca 2002. gadā.

ISBN 9789984406411

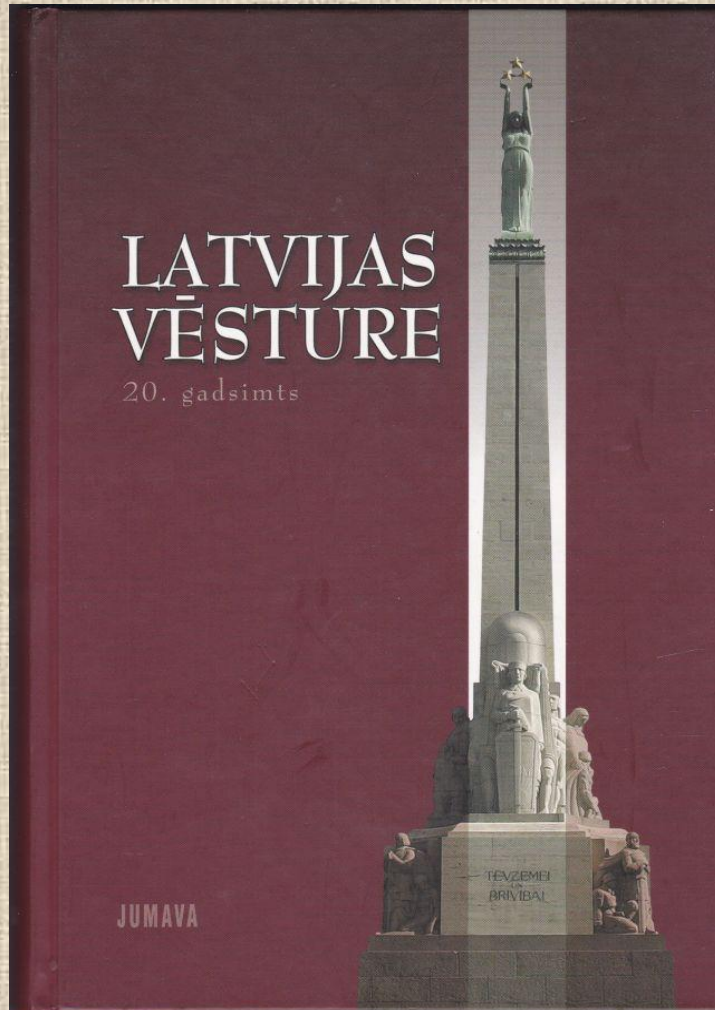
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Dunsdorfs, Edgars. Latvijas vēstures atlants.** - trešais izd. - Melnburna : Kārļa Zariņa fonds, 1998. - 260 lpp : il.

ISBN 0947177108

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Latvijas vēsture 20.gadsimts** / Daina Bleiere, Ilgvars Butulis, Inesis Feldmanis, Aivars Stranga, Antonijs Zunda ; zin. red. Inesis Feldmanis ; atb. red. Ilze Freiberga ; priekšv. sarakst. Vaira Vīķe-Freiberga ; māksl. Arnis Rožkalns ; fotogr.: Juris Bokums, Andris Eglītis, G. Grigalis, Juris Krūmiņš, Boriss Koļesņikovs, Mārtiņš Lapiņš, Jānis Lerhs, Jānis Rieksts, Vilis Rīdzenieks, Augusts Rostoks, Valdis Semjonovs. - Rīga : Jumava. SIA "J.L.V.", 2005. - 443, [1] lpp., [13] lp. il., ģīm., k. ; 24 cm. - leteicamā literatūra nodaļas beigās. . - Personu rādītājs: 434.-[444.] lpp. - Grāmata, kura balstās uz plašu avotu klāstu, sniedz lasītājam iespējami objektīvu Latvijas vēstures ainu pagājušajā gadsimtā. Tajā liela vērība pievērsta līdzšinējo mītu kļiedēšanai, nozīmīgākos vēstures faktus un procesus aplūkojot Eiropas vēstures kontekstā un izvērtējot no Latvijas valsts skatpunkta.

Saturs: Latvijas vēsture līdz 20. gadsimtam ; Latvija Krievijas impērijas sastāvā (1900-1918) ; Latvijas Republika (1918-1940) ; Latvijas okupācija un iekļaušana PSRS (1940-1941) ; Latvijas nacistiskās Vācijas okupācijas laikā (1941-1945) ; Latvija PSRS sastāvā (1945-1990) ; Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošana un nostiprināšana (1991-2004).

ISBN 9984058654

Latvijas Neatkarības diena grāmatās lappusēs

- **Latvieši un Latvija** : akadēmiskie raksti / galvenais redaktors un priekšvārda autors Jānis Stradiņš ; atbildīgie redaktori un priekšvārda autori: Ilga Jansone, Andrejs Vasks ; redkolēģija: Jānis Stradiņš (priekšsēdētājs), Viktors Hausmanis, Ilga Jansone, Tālavs Jundzis, Maija Kūle, Andrejs Vasks, Guntis Zemītis ; literārā redaktore Ināra Stašulāne ; angļu teksta redaktore Antra Legzdiņa ; bibliogrāfes: Dagnija Ivbule, Lolita Lāce, Inguna Mīlgrāve ; personu rādītāju sastādījusi Ilga Jansone ; māksliniece Ināra Jēgere. - Rīga : Latvijas Zinātņu akadēmija, 2013 (Jelgavas tipogrāfija). - Izdevums "Latvieši" ir akadēmisko rakstu krājuma "Latvieši un Latvija" - Teksts latviešu valodā, satura rādītājs arī angļu valodā, kopsavilkums angļu valodā. - Izdevums sagatavots un publicēts Valsts pētījumu programmas "Nacionālā identitāte (valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrošība)" ietvaros Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centrā prof. Tālava Jundža vadībā.

ISBN 9789934811494

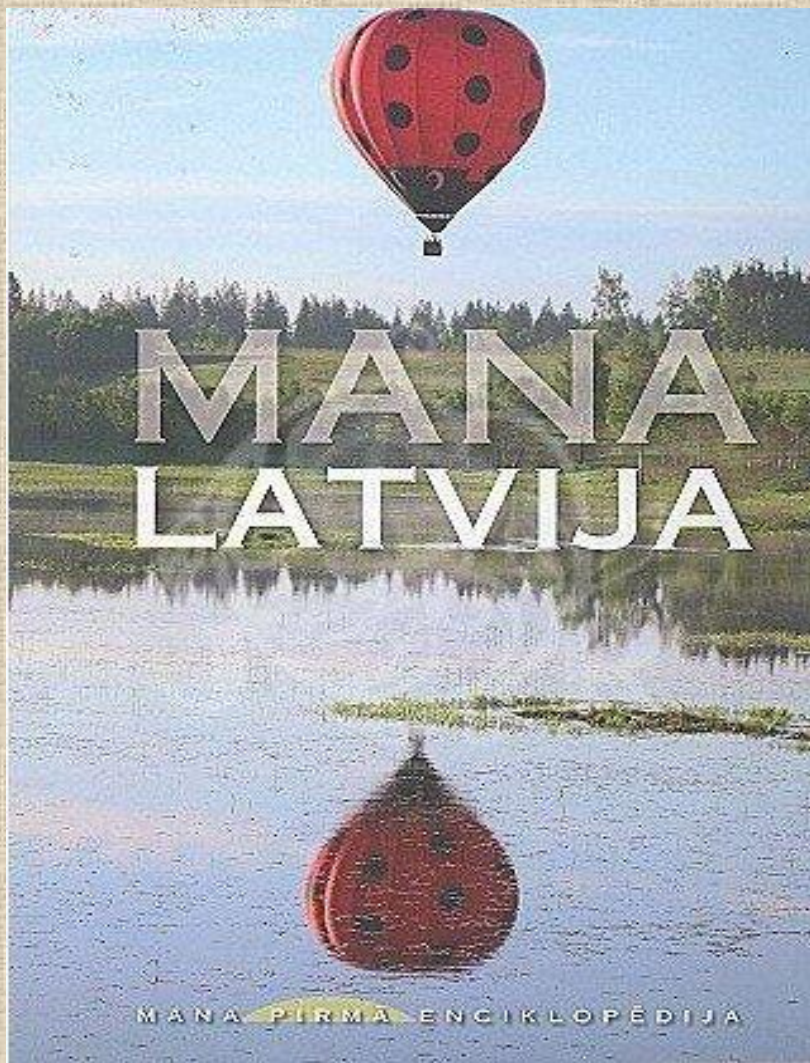
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Latvijas atbrīvošanas kara vēsture** / virsred. M. Peniķis. - Trešais iespiedums. - Rīga : Austrālijas latviešu balva Jaunsargiem, 2005 (Latvijas karte).

ISBN 9984199517

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Sēja, Gundega. Mana Latvija** : mana pirmā enciklopēdija / Gundega Sēja ; red. Marika Taube ; māksl. Inguna Klava, Edgars Svanks ; fotogr.: Marija Alševska, Jānis Buls, Jānis Dēinats, Eduards Groševs, Ināra Iesalniece, Atis Ieviš, Kristaps Kalns, Vija Kilbloka, Viesturs Klimpiņš, Romāns Kokšarovs, Juris Krūmiņš, Evalds Lācis, Arnis Liberts, Māris Lielkalns, Aivars Liepiņš, Georgs Manzurovs, Zigurds Mežavilks, Uldis Millers, Uldis Pāže, Imants Prēdelis, Jānis Pilskalns, Armands Puče, Raitis Puriņš, Vilis Rīdzenieks, Andris Rudovics, Edgars Svanks, Aleksandrs Titovs, Aigars Truhins, Velga Vītola, Indra Zeltina, Ilmārs Znotiņš ; uz vāka Mārtina Briģa foto. - 2. izd. ar labojumiem un papild. - Rīga : Zvaigzne ABC, 2007 (Preses nams).). - 128 lpp. : il., ģīm., kartes, nōtis ; 30 cm. - Vārdu skaidrojums: 126.-128. lpp. - Enciklopēdijā bērniem rodamas pirmās zināšanas un priekšstats par mūsu zemi. Tajā var uzzināt, kas dzīvo un aug mūsu zemē, kurš kalns ir visaugstākais, kurš ezers - visdziļākais, kura upe - vīgarākā, ar ko nodarbojas un kādus svētkus svin Latvijas iedzīvotāji, kā arī var uzzināt par Latvijas kino, teātri, cirku, mākslu, pilsētām, izklaidi un daudz ko citu. 1. izdevums iznāca 2003. gadā.

ISBN 9789984377452 (ies.)

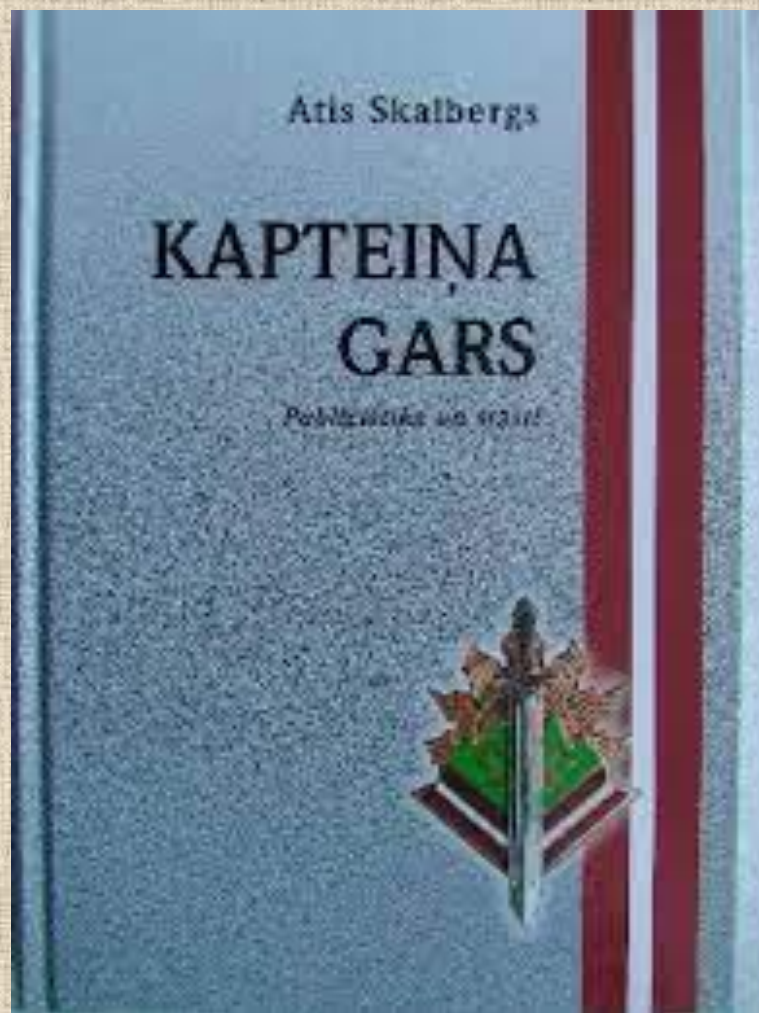
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

• **Ducmane, Kristine**

**Apbalvojumi Latvijas republikā
1918 - 1940 / Kristīne Ducmane. -
Rīga : Latvijas Enciklopēdija, 1993.
ISBN 5899600403**

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

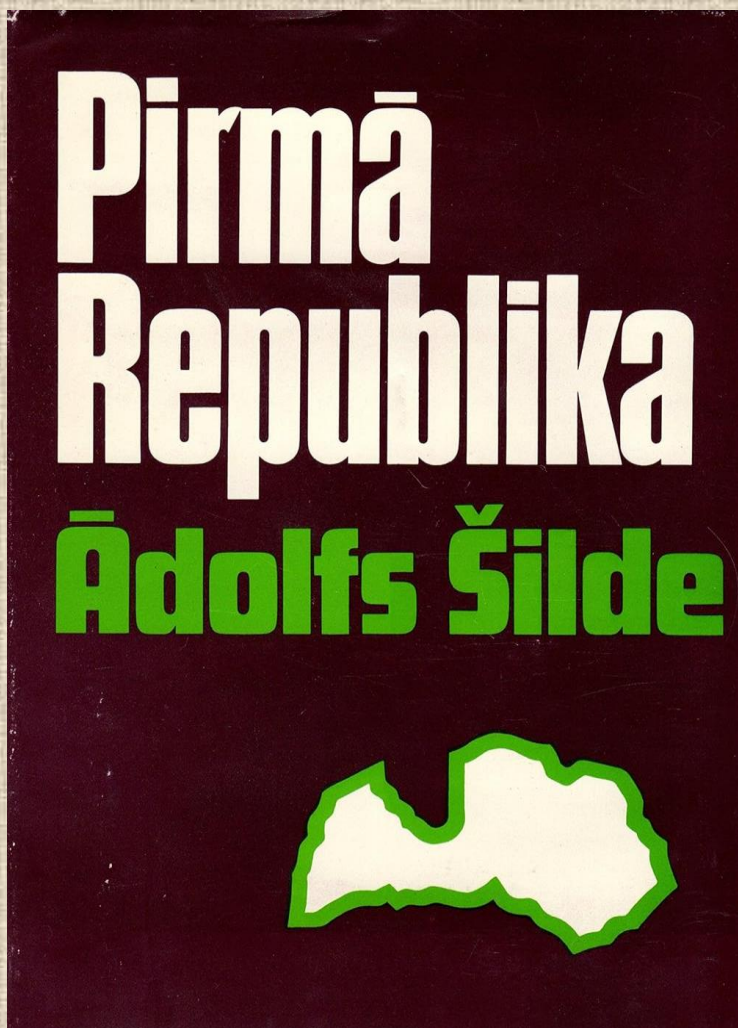

- **Skalbergs, Atis, 1938-**

Kapteiņa gars : publicistika un stāsti /
Atis Skalbergs. - Rīga : Apvienība
"Timmermanis & Vējiņš", 2010 (Jelgavas
tipogrāfija).

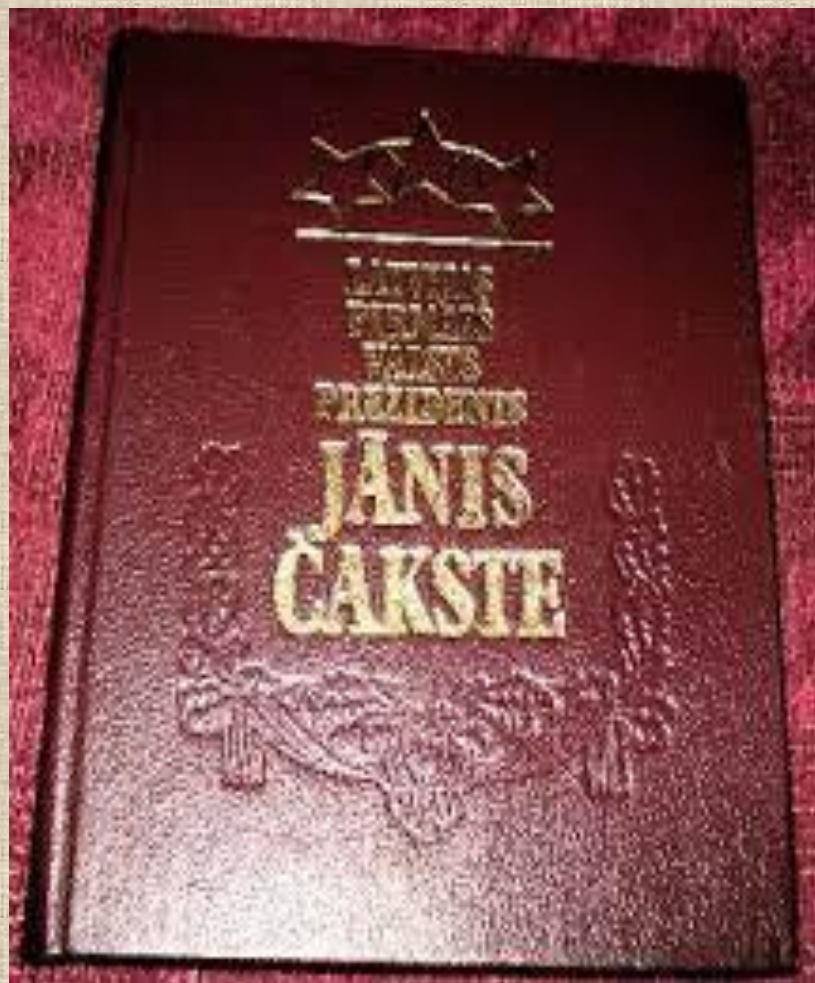
ISBN 9789934810909

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Šilde, Ādolfs. Pirmā Republika :** Esejas par Latv. valsti / Ādolfs Šilde. - [Rīga] : Elpa, 1993 (Tip. "Rota").

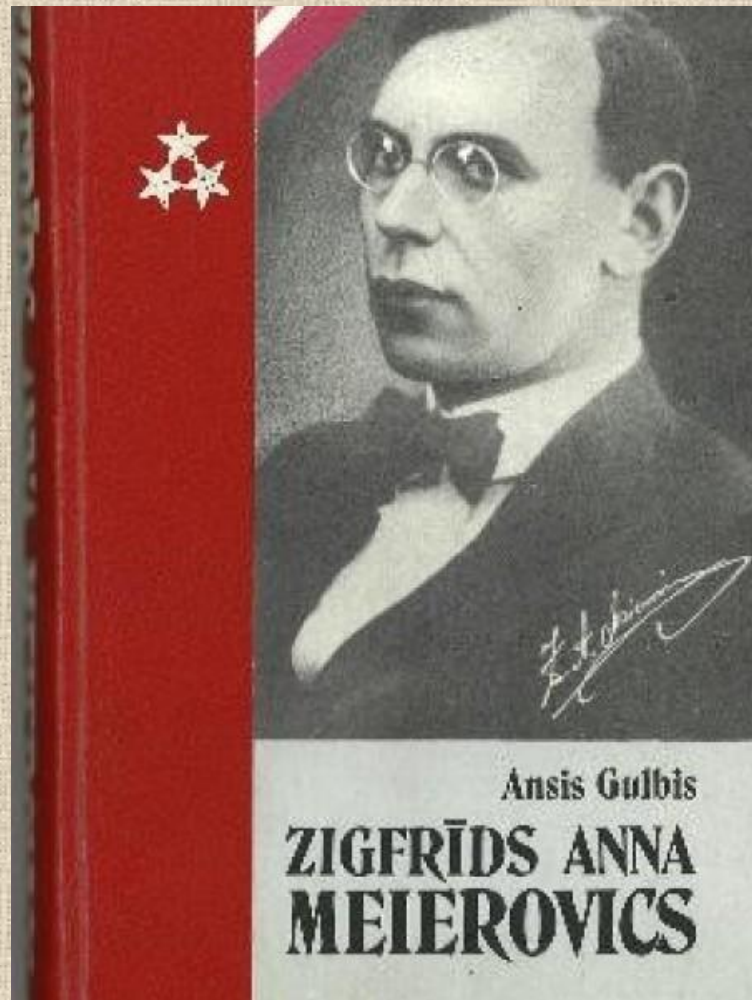
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Latvijas pirmais Valsts prezidents Jānis Čakste** / Kurmis, A. - Rīga : Avots, 1993.

ISBN 5401008678

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Gulbis, Ansis, 1873-1936.**

Zigfrīds Anna Meierovics : biogrāfisks romāns / Ansis Gulbis. - Rīga : Avots, 1992.

Valstsvīri - Latvija - Biogrāfijas.
Latvijas valsts veidošanās.

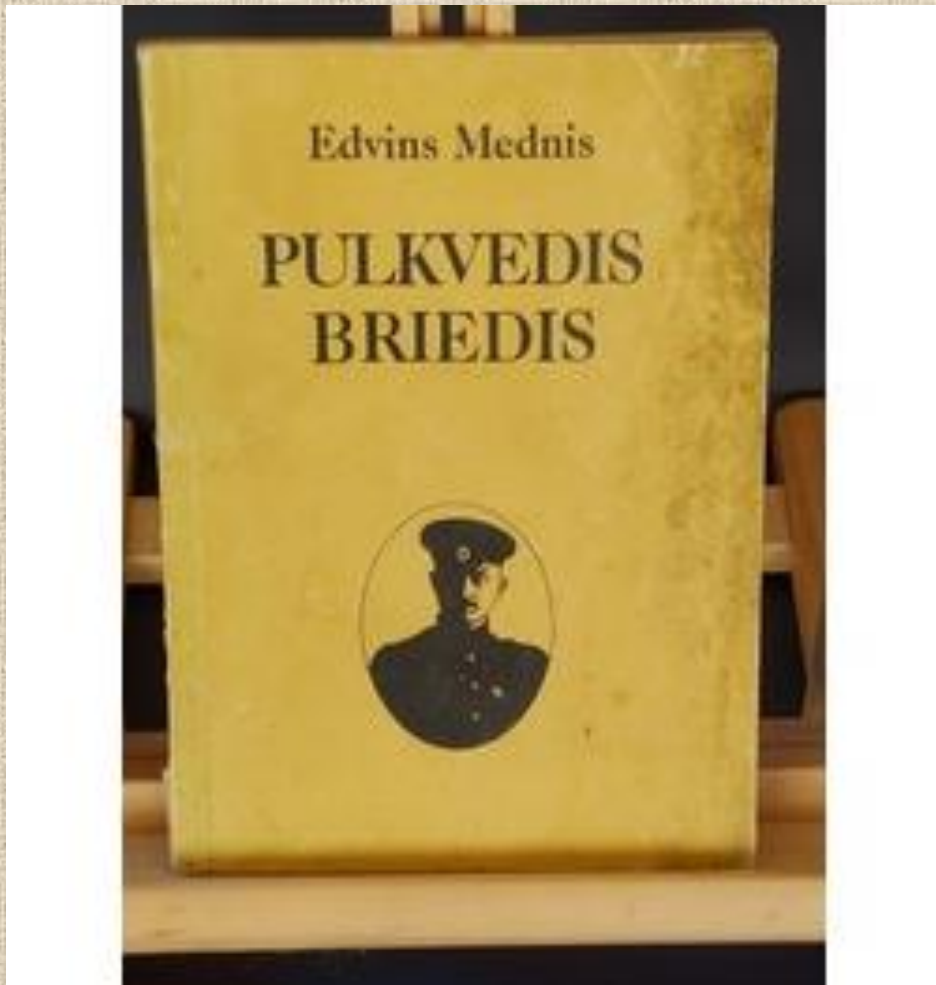
ISBN 5401008198

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Ulmanis, Kārlis.** Atziņas un runu fragmenti / Kārlis Ulmanis ; sastādījis Sigizmunds Timšāns ; mākslinieks Kristiāns Šics. - Rīga : Avīze ; Prizma, 1990. - Rīga : Rota.

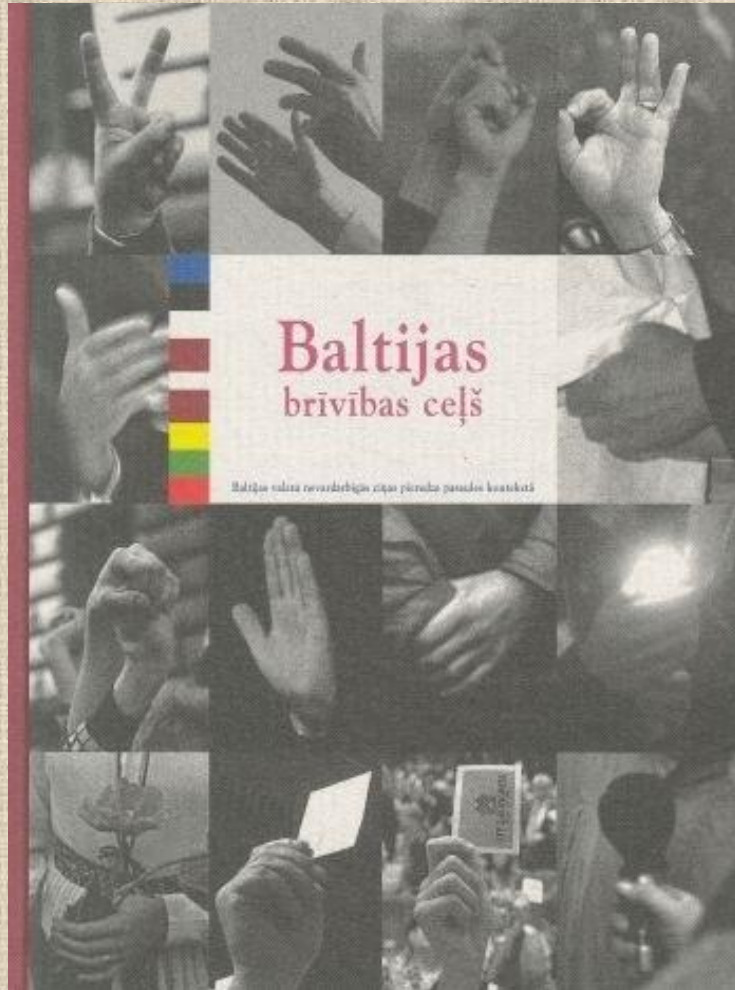
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Mednis, Edvins.** Pulkvedis Briedis / Edvins Mednis ; red. A. Pārupe. - 3., pārstr. izd. - Rīga : Zvaigzne, 1993 (v/u "Poligrāfists"). (Jaunais zinātnieks). - Prettit.: Rīga : Valtera un Rapas akc. sab. apg., 1936.

ISBN 5405011487

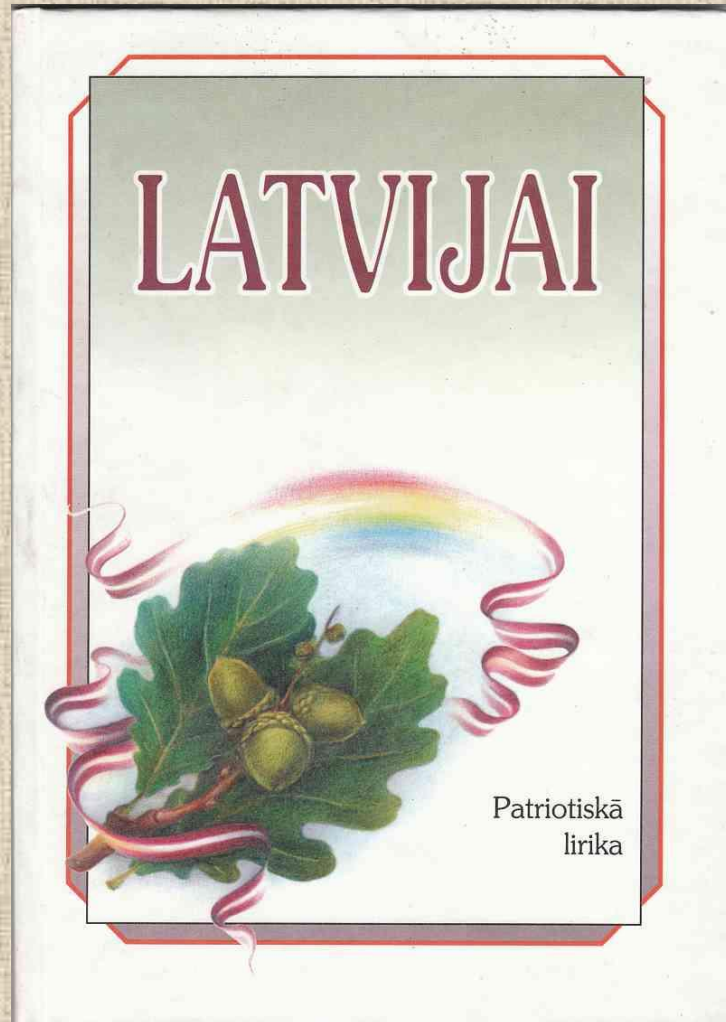
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Baltijas brīvības ceļš** : Baltijas valstu nevardarbīgas cīņas pieredze pasaules kontekstā / Latvijas Inteliģences apvienība ; sast. Jānis Škapars. - Rīga : Zelta grauds, 2005.

ISBN 9984968480

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena grāmatu lappusēs

- **Latvijai** : Patriotiskā lirika / sakārt. Zaiga Lasenberga un Lolija Vēze ; māksl. Irēna Žguta. - Rīga : Zvaigzne ABC, 1996.

ISBN 9984044602

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena periodiskajos izdevumos

«Trieciens pāri dzelzs tiltam». *Ilustrētā Pasaules vēsture* Nr. 190 (2023, novembris):38.-39.lpp.

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena periodiskajos izdevumos

Andris Bernāts. "Izlēmīgi vīri aptur bermontiešus pie Rīgas tiltiem." *Ilustrētā Pasaules vēsture* Nr.58 (2012, novembris): 18.-19.lpp.

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena periodiskajos izdevumos

AKTUĀLI

Diena TREŠDIENA, 19. NOVEMBRIS, 2008 3

Valstsvīri piesauc plaukstošu Latviju

Valsts prezidents svētku uzrunā **aicina dot tautai tiesības atlaist Saeimu**

Ināra Egle

«**ATRAST** tos ceļus, pa kuriem sasniegt galveno mērķi — plaukstošu Latvijas valsti. Tas ir ne tikai Saeimas un valdības, bet visas sabiedrības uzdevums.» Saeimas svinīgajā sēdē uz Nacionālā teātra skatuves otrdien sacīja Saeimas priekšsēdētājs Gundars Daudze (ZZS). Šajā vietā pirms deviņdesmit gadiem Tautas padome proklamēja neatkarīgu Latvijas valsti. Saeimas priekšsēdētājs mudināja apvienot spēkus, «neceļot jaunas barikādes un nenostājoties tām katrs savā pusē, tad mērķis —

plaukstoša Latvija — būs sasniedzams». Taču gadadienas svinību kulminācijā, uzrunājot Latvijas iedzīvotājus pie Brīvības pieminekļa, Valsts prezidents vērsās tieši pie Saeimas deputātiem.

«Mūsu neatkarības un valstiskuma simbols ir Satversme, kas dod garantijas un dod iespēju nostiprināt demokrātiju. Liela mūsu tautas daļa un arī es uzskatām, ka demonstrāciju varam veicināt. Satversmē dodot tautai tiesības lemt par Saeimas atlaišanu. Gausā parlamenta reakcija pēc vasarā notikušā referenduma liecina par politiku

augstprātību pret tautas izteikto gribu», sacīja Valdis Zatlers, aicinot Saeimas deputātus būt drosmīgākiem Latvijas tautas priekšā. Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienas svinības pēc Valsts prezidenta V.Zatlera ielūguma piedalījās viņa kolēģi Lietuvas prezidents Valds Adamkus un Igaunijas prezidents Tomass Hendriks Ilvess, kuri arī uzrunāja Latvijas iedzīvotājus pie Brīvības pieminekļa. Latvija, Lietuva, Igaunija un Polija vēsturiski piedzīvojušas līdzīgus likteņus un šogad svin neatkarības 90.gadadienu.

Pirmo reizi Saeimas svinīgā sēdē notika ārpus parlamenta ēkas, kas bija saistīts ne tikai ar vēlēšanos to rīkot vēsturiski nozīmīgajā vietā, bet arī ar vēlmi uz 90.gadadienas svinīgo sēdi uzaicināt ne tikai bijušos Augstākās Padomes deputātus un diplomātus, bet daudz plašāku viesu loku. Uzaicinājumam bija atsaukušies iepriekšējie prezidenti Guntis Ulmanis un Vaira Vīķe-Freiberga, vairāki bijušie Saeimas priekšsēdētāji — arī Indulis Emsis un Ingrīda Ūdre (ZZS). Pēc svinīgās sēdes tās dalībnieki un viesi noskatījās Brigitas Egh-

tes filmu *Vienīgā fotogrāfija* — pēc vēsturiskiem faktiem veidotu dokumentālu stāstu, kas saistīts ar Nacionālā teātra skatuvi un valsts proklamēšanu.

Dažas stundas vēlāk Nacionālajā teātrī notika svētku koncerts, uz kuru dažādu profesiju ļaudis bija aicinājis Valsts prezidents V.Zatlers, kas uzrunāja arī koncerta apmeklētājus. Četras daudziem iedzīvotājiem brīvās dienas Valsts prezidentam V.Zatleram bija ļoti piesātinātas, sākot ar reģionālajiem svētku pasākumiem Jelgavā un Rēzeknē un beidzot ar pieņem-

šanu Valsts mākslas muzejā. Reģionos, tāpat kā Rīgā, notika armijas parādes, svētku koncerti un pieņemšanas, ko rīkoja Valsts prezidents un viņa kundze Lilita Zatlere, kas gandrīz visur bija līdzās V.Zatleram. Uzrunājot cilvēkus pie Brīvības pieminekļa, Valsts prezidents sacīja: «Cīņa par mūsu valsts neatkarību, par mūsu tautas pašnoteikšanās tiesībām, par mūsu valodu un latvietības saglabāšanu nekad nebeigsies. Modernā pasaule uzliek jaunus pārbaudījumus arī Latvijas tautas Dzimtenes mīlestībai un pašapziņai.»♦

Šodien pievērs uzmanību

Inara Egle. «Valstsvīri piesauc plaukstošu Latviju». — *Diena* (2008, 19. novembri):3.lpp.

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena periodiskajos izdevumos

Latvijas delegācija Sabiedrības padomes forumā 1917. gadā. Pirmajā rindā pieci cilvēki, otrajā rindā četri cilvēki. Viens no cilvēkiem rindā ir Mikēlis Valters (trešais no kreisās), Mikēlis Valters (trešais no kreisās), Zīgrīds Anna Meierovics (centrā).

18. NOVEMBRA PRIEKŠVAKARĀ

Šogad aprit 99 gadi kopš Latvijas neatkarības pasludināšanas 1918. gada 18. novembrī. Šis ir īstais brīdis atskatīties uz notikumiem tās vēsturiskās dienas priekšvakarā, galvenajām personām, mazāk zināmiem faktiem un aizkulišu notikumiem.

Teksts: Uldis Lasmanis

Ielajos juku laikos 1917. gadā, kad bruka un agonēja Krievijas impērija, latviešu intelektuāli un patrioti nodibināja divas politiskas organizācijas: Latviešu Pagaidu nacionālo padomi (LPNP) un drīskro organizāciju padomi, kas vēlāk Rīgā tika par Demokrātisko bloku. Pirmā organizācija tika veidota tikko pasludinātā Padomju Krievijā otrā - vācu okupētās Latvijas pusē. Valsts pasludināšanas dienā savus noraidošos nostājus pret Latvijas

sadalīšanu Brestļitovskas miera līguma rezultātā, iestājās par Latgales iekļaušanu Latvijas teritorijā, pastāvēja sākumā uz autonomiju, bet vēlāk uz patstāvību, nevienai lielvalstij nepakļautu, valsti pie Baltijas jūras.

Nacionālās padomes plāni

Par Demokrātiskā bloka darbību, kurā toni noteicošie vīri bija jaunatpušās Zemnieku savienības līderis Kārlis Ulmanis un sociāldemokrāts Frīdrihs

Menders, nekādi rakstīti dokumenti - protokoli - nav saglabājušies. Totes LPNP atstājusi gandrīz pussimts protokolu, no kuriem beigu daļu šo rindā autoram izdevās atrast un daļēji publicēt pagājušā gadsimta beigās un šā gadsimta sākumā. (Sk. «Rīgas Balss» 1993. g. 17.11.; «Diena», 2003. g. 15.11.; «Neatkarīgā Rīta Avīze», 2007. g. 27.12.) Bez šiem protokoliem par LPNP un Latvijas valsts pasludināšanu raksturo arī aculiecinieki: Līgotnī Jēkabs, Jānis Sestīns, Adolfs Klīve.

Visu šo informāciju apkopojot, atklājas, ka Lat-

18. novembra priekšvakarā

Virš, kurš iejaucās pārrunās un pagrieza topošo Latvijas kuģi projām no LPNP un Anglijas, bija Mikēlis Valters.

karti, NP pirmā deklarēja, kas ir Latvija nacionāla, politiska, reliģiozā, kulturāla un saimnieciskā zinā publicējās presē un brošūrās piecas Eiropas valodās; NP pirmā ievēdā Latviju starptautiskā politikā un neorganizēta diplomātiskā dienestu; NP panāca ka Liebertānija 1918. gada 11. novembrī oficiāli atzina Latviju kā de facto neatkarīgu valsti un NP ka oficiāli pārstāvi pie Liebertānijas valdības.

Latvija pirmā pasludina neatkarību

Ja Nacionālās padomes Latvijas valsts pasludināšanas datumu 1917. gada 30. novembrī Valcī iekļauj XX gadsimta sākuma valstu neatkarību pasludināšanas lavinās kēdē, tad, kā izrādās, mēs neņemam pirmo vietu. Lūk, kādā secībā valstis tolaik pasludināja neatkarību:

- Latvija - 1917. gada novembrī; Somija - 1917. gada 6. decembrī; Kubāna - 1918. gada 10. janvārī; Lietuva - 1918. gada 16. februārī; Igaunija - 1918. gada 24. februārī; Urālu republika - 1918. g. martā; Baltkrievija jeb Rutēnija - 1918. gada 25. martā; Ziemeļkaukāza federālā republika - 1918. gada 11. maijā; Gruzija - 1918. gada 22. maijā; Armēnija - 1918. gada 26. maijā; Azerbaidžāna un Polija - 1918. gada 28. maijā; Latvijas Tautas Padomes deklarācija - 1918. gada 18. novembrī; Austrumstabilijas republika - 1920. gada 6. aprīlī.

Kādēļ mūsu valsts no šīs pārdes pirmās vietas nokritusi uz pēdējo? Ielā mērā tādēl, ka latviešu vīdi nebija vienpratības par jaunveidojamās valsts ārpolitisko orientāciju.

Pēc Brestļitovskas 1918. gada 3. marta miera līguma, ko NP Latgales atdalīšanas dēļ nekeļējoties nosauca par «varmācības aktu», Latvijas bēgļiem un inteliģēnci radās iespējas atgriezties dzimtenē. Neskatoties uz boļševistisko teroru, to izmantoja arī NP locekļi Valcā un Petrogradā. 1918. gada maijā jau liela daļa Nacionālās padomes locekļu ar Zāmuēlu un Bergu priekšgalā ieradās Rīgā. Nav atbraucis Jānis Goldmanis, kurš aizkavējies garajā ceļā caur Arhangeļsku un Ziemeļietropu. Atbraukušie sāka intensīvas sarunas ar Demokrātiskā bloka pārstāviem, cerot uz pēdējo pievienošanu Nacionālās padomes 1917. gada 30. novembra neatkarības deklarācijai.

Par to, kas notika dienās un naktīs pirms 1918. gada 18. novembra, stāsta Arveda Berga dēlis Jānis. «1918. gadā, pārbraucis Rīgā, tēvs sāka tikšanās un sarunu sēriju. Šķiet, ka jau otrā vakarā mūsu dzīvoklī Suvorova ielā 7 ieradās Spricis Paegle, Ulmanis... Tad Ašmanis, Kēmanis. Nevaru atcerēties, kādā savtātā, bet, sapulcējoties mūsu lielajā viesistabā,

Viens no galvenajiem lēmumu dienās pirms 18. novembra spējīgais Kārlis Ulmanis

politiski daudzkārt sēdēja līdz rīta gaismai... Atceros apspriestu projektu frāzes: 1/3 sociāldemokrātu, 1/3 zemnieksavienieku, 1/3 - minoritātem... Māte un tēvocis Edgars tur nekād nepiedalījās.»

Starp Angliju un Vāciju

Virš, kurš būtiski iejaucās pārrunās un pagrieza topošo Latvijas kuģi projām no LPNP un Anglijas, tātad būtībā no visa jau iesākā, bija Mikēlis Valters, kurš tikko bija atgriezies no Vācijas un Zviedrijas. Viņš, iespējams, vēl nezināja, ka 1918. gada oktobrī Anglijas ārlietu ministrs Balfors Nacionālo padomi pārstāvošajam Meiserovicam jau mutvārds apsolījis Latviju arit de facto. Taču jāšaubas, vai tikpat neziņi bija Vācijas diplomāti un izlūkdienesta pārstāvji, ar kuriem ārzemēs tikās Valters.

Te ir vērts citēt pirms pāris gadiem iznākušo bijušā VDK viesnieka un izlūkošanas speciālista Andra Trautmana grāmatu «Izlikošanās nosēlums», kur minētas kādreizējā vācu izlūkdienesta Oskara Reiles atmiņas. Reile stāstījis, ka viens no pirmajiem latviešu izcelsmes aģentiem, kas sadarbojies ar Vāciju, bijis Mikēlis Valters, kura lieta vēlāk atradusies Kēnigsbergas arhīvā. Valters savērtēts jau 1907. gadā, un viņam piešķirts segvārds «Maks». Kā aģents viņš aktīvi kontaktējies ar vācu socialistiem un marksistiem, bet 1914. gadā ar vācu izlūkdienesta zinu devies uz Somiju. 1917. gadā «Maks» atgriezās Latvijā un iesaistījās politiskajā darbībā. Bija iekšlietu ministrs Ulmana pirmajam kabinetam, līdz atklājās, ka vācu slepeno dienestu uzdevumā 1918. gadā devies uz Zviedriju, lai kompromitētu Nacionālo padomi. Vēlāk darbojies Latvijas diplomātiskajā dienestā. Vācieši viņam stāstījuši, ka Vācija atbalstīdēt Latvijas hipotētisko nacionālismu, turklāt Valters esot bijis naudaskārs, apgalvo Reile.

Šīs raksturojums ļauj saprast, kādēļ Valteram kopā ar sociāldemokrātu Paulu Kalniņu sākumā izdevās Kārlī Ulmani orientēt uz sadarbību ar Vāciju. Un tieši te meklējams iemesls, kādēļ nevedās sarunas ar Nacionālo padomi, kas jau bija apliecinājusies veimī sadarbības ar Angliju.

Sēžu protokoli

Par to, kas notika dienās un naktīs pirms 1918. gada 18. novembra, stāsta Latvijas Tautas padome sēžu protokoli. «Partijas priekšstāvju sēde (Protokols Nr. 1918. gada 16. novembris). Atklāj Margeris Skujenieks. Sēdi vada K. Ulmanis, M. Skujenieks, sekretārs E. Bite un A. Keniņš. A. Keniņš liek priekšā nolāstī arī no Nacionālās Padomes demokrātiskajai

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena periodiskajos izdevumos

Ilze Grīnuma. «Latvijas Republikas proklamēšanas svētki».- *Ilustrētā Pasaules vēsture* Nr.130 (2018, novembris):32.-33.lpp.

Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena internet resursos

- <http://m.lvportals.lv/visi/likumi-prakse/266742-vards-latvijas-republika-dzimsanas-laiks-1918gada-18novembris/>
- <https://sites.google.com/site/18novembrasvetki/parsvetkiem>
- <http://visisvetki.lv/latvijas-republikas-proklamesanas-diena/>
- <https://kllproject.lv/latvijas-republika-proklamesana-un-ieskats-vesture.html>

Klātienē literārā izstāde skatāma RVT bibliotēkas lasītavā (144.kab.)

